

УДК 336.143

DOI: 10.32342/2074-5354-2023-2-59-7

*І.М. КОРСУН,*

кандидат економічних наук, доцент  
кафедри економічної теорії, обліку і оподаткування  
Київського національного університету будівництва і архітектури, м. Київ (Україна)  
<https://orcid.org/0000-0002-4959-9056>

*М.М. ЗІНЧЕНКО,*

кандидат економічних наук, доцент  
кафедри економічної теорії, обліку і оподаткування  
Київського національного університету будівництва і архітектури, м. Київ (Україна)  
<https://orcid.org/0000-0003-3775-8862>

*С.В. МАХНО,*

аспірант Черкаського державного технологічного університету, м. Черкаси (Україна)  
<https://orcid.org/0000-0003-1045-8480>

*Д.Ю. МИРОНЕНКО,*

аспірант Черкаського державного технологічного університету, м. Черкаси (Україна)  
<https://orcid.org/0000-0001-6646-2839>

## **ПАРАДИГМА ФІНАНСУВАННЯ ВИДАТКІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОЇ ТА ПІСЛЯВОЄННОЇ СОЦІАЛЬНО ОРІЄНТОВАНОЇ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ**

У статті виокремлено проблематику фінансування видатків Державного бюджету в умовах воєнної та післявоєнної ринкової економіки, яка має значне соціальне навантаження з об'єктивних причин. При проведенні дослідження зафіксовано, що нова парадигма державного фінансування в умовах воєнної та післявоєнної соціально орієнтованої ринкової економіки повинна вирішувати три ключових завдання: достатнє фінансування оборонного сектора України, осучаснення армії України; забезпечувати системне нарощування основних макроекономічних показників, зокрема надходження нових іноземних інвестицій і, як наслідок, гарантувати достатню та справедливу систему соціального забезпечення незахищених верств населення та окремих соціальних категорій громадян, у тому числі учасників бойових дій. Досліджено основні макроекономічні показники та показники Державного бюджету України у 2018–2023 рр. Підтверджено тезу про значний соціальний тиск на бюджет країни. Прослідковано зміни у структурі бюджетних видатків у 2018–2023 рр. за різними ключовими секторами економіки, зокрема значне зростання видатків з Державного бюджету на оборонну галузь, що спричинено війною. У зв'язку з цим проаналізовано передовий зарубіжний досвід країн, які опинилися в ситуації обмеженості бюджетних коштів, рецесивних тенденціях економіки, накопичення соціального тиску та ескалації воєнного конфлікту. Зокрема це досвід Ізраїлю, Туреччини та Китаю.

Розроблено та запропоновано модель державно-приватного партнерства у розбудові і підтримці післявоєнної соціально орієнтованої економіки України на основі проаналізованого зарубіжного досвіду. У моделі визначено ключових учасників та взаємозв'язки між ними щодо співпраці з наповнення ключових бюджетних статей, фінансування ключових інвестиційно-містких секторів економіки.

У результаті застосування запропонованої моделі державно-приватного партнерства визначено її економічний ефект, який зводиться до системного макроекономічного зростання України, масштабізації інвестиційних проєктів, розвитку науки в Україні, подолання соціальних та економічних протиріч розвитку України.

**Ключові слова:** бюджет, фінансування, оборона, соціальний захист, ринкова економіка, модель, державно-приватне партнерство, бізнес

**JEL classification:** H61, H56, M21

**Постановка проблеми.** Згідно з Основним законом України, Конституцією України, статтею 1 визначено, що Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава. У статті 48 визначено, що кожен має право на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, що включає достатнє харчування, одяг, житло. Статтею 49 регламентується, що кожен має право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування [1]. З урахуванням положень наведених вище статей Конституції України очевидно, що основна ідея бюджетного процесу – це максимальне забезпечення соціальних потреб населення, а відтак Державний бюджет України має соціальну спрямованість. Така ситуація склалася історично, оскільки в Україні наявна велика група соціально незахищених верств населення, які потребують державної підтримки, що виражається розгалуженої системою субсидій, пільг (соціальних допомог), пенсій тощо.

Відтак можна зробити висновок, що на Державний бюджет України здійснюється значний соціальний тиск, який має тенденцію до наростання у зв'язку зі збільшенням постраждалих в результаті ескалації воєнного конфлікту з боку Росії та її повномасштабного вторгнення на територію України у лютому 2022 р.

Тому перед Урядом України, а також провідними економістами, науковцями постає завдання розробки нової парадигми фінансування видатків Державного бюджету України в умовах воєнної та

післявоєнної соціально орієнтованої ринкової економіки. Запропонована парадигма має враховувати потреби оборонного сектора України згідно з європейськими стандартами та має врівноважити соціальну та економічну складові розвитку України.

На нашу думку, парадигма фінансування видатків Державного бюджету України в умовах воєнної та післявоєнної соціально орієнтованої ринкової економіки спрямована на вирішення трьох ключових завдань:

1. Достатність фінансування оборонного сектора України, осучаснення армії України.
2. Системне нарощування основних макропоказників економічного добробуту України, зокрема надходження нових іноземних інвестицій.
3. Справедливість та повнота системи соціального забезпечення незахищених верств населення, зокрема пенсіонерів, членів багатодітних сімей, інвалідів, а також учасників бойових дій тощо.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Фінансування видатків Державного бюджету України щорічно зростає, однак, як показує практика, залишається не достатнім. З 2014 р. не відбулося достатнього бюджетного забезпечення оборонної галузі України, натомість накопичувався дефіцит Державного бюджету, зростали обсяги видатків за пасивними статтями – соціальний захист та соціальне забезпечення. Відповідно можна зазначити, що діюча парадигма фінансування видатків Державного бюджету України потребує вдосконалення, оскільки не ви-

рішує завдання досягнення балансу між соціальним та економічним розвитком України в умовах дефіцитності бюджетних коштів та загрози війни.

Слід принагідно наголосити на внеску вітчизняних науковців у дослідження окресленої проблематики. У науковому середовищі більше значення при здійсненні наукових пошуків щодо державних фінансів надавалося питанням поліпшення механізму фінансового забезпечення Державного бюджету, збалансуванню бюджетів різних рівнів або секторального фінансування бюджетів. Однак питанням фінансування видатків Державного бюджету України в умовах воєнної та післявоєнної соціально орієнтованої ринкової економіки приділялося менше уваги. Можливо тому, що питання балансу соціального і економічного розвитку є взагалі складним, і це доведено історично на прикладі розвитку різних європейських держав, а коли додається проблема війни, тобто мілітаризації економіки, вимушеної чи запланованої, то стає складно узгодити ці напрями. Але спробуємо запропонувати власне бачення щодо розвитку вдосконаленої парадигми фінансування видатків Державного бюджету України в умовах воєнної та післявоєнної соціально орієнтованої ринкової економіки.

У зв'язку з означеною проблемою у наукових працях вітчизняних науковців зустрічається поняття «оборонних витрат». Зокрема У.З. Ватаманюк-Зелінська, В.В. Беднарчук, А.О. Млінцова [2] досліджують проблематику фінансування потреб оборонної сфери України, а також визначають загальносвітові тенденції збільшення військових видатків упродовж останніх років. Автори пропонують загальні підходи до формування оборонного бюджету та фінансування потреб оборонної сфери. Принагідно відзначимо наукові праці О. Кириленка, який приділяє увагу питанням сучасних тенденцій видатків на оборону з Державного бюджету України [3]. Важливий внесок у дослідження проблематики фінансування потреб оборонного сектора у взаємозв'язку із макроекономічними показниками здій-

снів О. Чеберяко. Зокрема науковцем визначено організацію стратегічного, у тому числі оборонного, планування, яке провадять центральні органи виконавчої влади, а також механізм та методологію бюджетного планування відповідно до показників звітного періоду [4]. О. Сохацький дослідив проблематику оборонних витрат в контексті наростання геополітичних та міжнародних суперечностей [5].

Зарубіжні класики економічної теорії пояснювали фінансування та необхідність підтримки обороноздатності країни таким чином. У праці «Дослідження про природу та причини багатства народів» (1779 р.) Адам Сміт зазначав: «...захист суспільства від насилля інших незалежних суспільств постійно потребує все більших і більших витрат, в міру того, як суспільство розвивається і цивілізується» [6, с. 664].

Своєрідний погляд на фінансування оборони мав Дж.М. Кейнс, який у 1940 р. відзначав, що: «Військові приготування не потребують якихось жертв, вони більше діють як стимулятор, що не тільки не спричиняє негативний вплив на систему «нового порядку», а й, навпаки, підвищує індивідуальний попит та життєвий рівень» [7, с. 39; 8].

Європейська спільнота регламентує сутність та порядок військових витрат такими документами: матеріалами Стокгольмського міжнародного інституту дослідження миру (SIPRI); резолюцією Генеральної Асамблеї ООН; документами Міжнародного валютного фонду, НАТО та ін.

**Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми.** Враховуючи значний науковий внесок вітчизняних та зарубіжних науковців щодо вирішення окресленої проблематики, вважаємо, що вдосконалення парадигми фінансування видатків Державного бюджету України в умовах воєнної та післявоєнної соціально орієнтованої ринкової економіки залишається актуальним та потребує подальших наукових досліджень. Невіршеною, з наукового погляду та прикладної цінності,

залишається ідея подолання соціальних та економічних протиріч у процесі фінансування видатків Державного бюджету.

**Постановка завдання.** Необхідно обґрунтувати вдосконалену парадигму фінансування видатків Державного бюджету України в умовах воєнної та післявоєнної соціально орієнтованої ринкової економіки на основі моделі державно-приватного партнерства.

Методологічною основою статті є теоретичні положення фінансової науки, зокрема науковий доробок вітчизняних і зарубіжних учених. У процесі дослідження теми було використано такі методи дослідження: логічний, історичний – при дослідженні наукового підходу до пояснення сутності та специфіки державного фінансування оборонної галузі; статистичний, аналізу, синтезу; групування, узагальнення – при аналізі показників державного фінансування оборонної галузі України у зіставленні із соціальним навантаженням на Державний бюджет; індукції і дедукції, аналогії – при розробці вдосконаленої парадигми фінансування видатків Державного бюджету України в

умовах воєнної та післявоєнної соціально орієнтованої ринкової економіки на основі запропонованої моделі державно-приватного партнерства.

Інформаційною базою дослідження слугували Конституція України, закони України, дані Міністерства фінансів України та Міністерства оборони України, Міністерства соціальної політики, статистичні матеріали Державної служби статистики України.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Як було визначено у Конституції, Україна є суверенною, демократичною, соціальною та правовою державою. Багато науковців, враховуючи такий фактор, характеризують економіку України як ринкову, соціально орієнтовану, що, безумовно, має своє відображення і у головному бюджеті країни.

Державний бюджет України завжди характеризувався соціальною спрямованістю. Однак події останнього десятиріччя примусили Уряд України переглянути політику державних фінансів, зокрема в частині перерозподілу видатків бюджету на дещо інші бюджетні статті (табл. 1).

Таблиця 1

Основні показники Державного бюджету України у 2018 – 2023 рр., млн грн

Показник	2018	2019	2020	2021	Січень – жовтень, 2022 р.	ЗУ «Про ДБУ на 2023 р.»
Доходи Державного бюджету України	928 108,3	998 278,9	1 076 016,7	1 296 852,9	1 337 341,1	1 329 260,1
Видатки Державного бюджету України	985 842,0	1 072 891,5	1 288 016,7	1 490 258,9	1 980 037,5	2 580 676,6
у т. ч.:						
видатки на оборону	97 023,982	106 627,694	120 374,141	127 527,254	700 617,490	1 141 200,0
видатки на освіту	44 323,358	51 657,596	52 857,305	63 837,123	40 560,469	122 012,000
видатки на соціальний захист і соціальне забезпечення	163 865,588	218 628,598	322 720,300	339 278,874	312 688,908	405 200,200
видатки на економічну діяльність	63 600, 721	72 365, 050	168 889,027	180 989,852	44 703,600	X <sup>1</sup>
Державний борг	2 168 627,1	1 998 275,4	2 551 935,6	2 671 827,6	3 770 951,0	6 422 749, 6

<sup>1</sup> Видатки бюджету 2023 р. визначатимуться потребами воєнної економіки.

Джерело: складено авторами на підставі [9].

Отже, упродовж 2018–2022 рр. тенденції щодо структури бюджетних видатків мали такі ключові позиції: суттєво і системно відбувалося нарощення видатків за статтею «Соціальний захист та соціальне забезпечення» (16 – 25,0%); стрімко зросла частка видатків на оборону (від 8,5 до 41,3%) в умовах сьогодення; накопичувалися обсяги міжбюджетних трансфертів (25 – 30%); видатки на економічну діяльність мають стрибкоподібний характер, зокрема у 2019 р. – 6,7%, у 2020 – 2021 рр. – 12,0%, станом на січень – жовтень 2022 рік – 2,3%; видатки на освіту мають найменшу частку в досліджуваній структурі видатків та коливаються в межах 5%. Експрес-аналіз основної структури видатків Державного бюджету України за 2018–2022 рр. показав, що війна в Україні не знімає актуальності проблематики соціального тиску на бюджет в умовах його дефіцитності. Очікується подальше нарощування обсягів видатків на оборону та соціальний захист і соціальне забезпечення.

Проаналізуємо державні видатки на ключові сфери економіки в Україні – у контексті моделі ринкової економіки станом на 2021 р. (рис. 1).

На рис. 1 відображено, що Україна дотримується принципів соціальної рин-

кової економіки на засадах відкритості та конкурентоспроможності учасників такого ринку, що є, безумовно, позитивним фактором в умовах сьогодення. Тому застосовувана модель ринкової економіки безпосередньо впливає на структуру видатків Державного бюджету України. Але низький рівень щорічного фінансування видатків Державного бюджету за статтями «Економічна діяльність», «Освіта і наука» не дозволить досягти бажаного економічного ефекту. Соціальний захист і соціальне забезпечення буде залишатися «тягарем» для бюджету, а отже, і платників податків, бізнесу.

Структуру фінансування видатків бюджету в умовах розвитку вітчизняної ринкової соціально орієнтованої економіки потрібно переглядати щодо зміни її пріоритетів і стимулювання бюджетної підтримки окремих економічно активних та інвестиційно перспективних галузей. Ці кроки на загальнодержавному рівні можуть бути не популярними серед населення, оскільки це потребуватиме секвестру видаткових статей бюджету та масштабної економії, але це дасть можливість сконцентрувати необхідний фінансовий ресурс і потенціал для галузей, які в результаті фінансування дадуть необхідний економічний ефект.



Рис. 1. Державні видатки на ключові сфери економіки в Україні, 2021 р.

Джерело: складено авторами на підставі [9].

На нашу думку, для того, щоб профінансувати на державному рівні соціально орієнтовану ринкову економіку, потрібно створювати сприятливі умови для розвитку бізнесу, масштабного залучення іноземних інвестицій, допускаючи вітчизняного та іноземного інвестора до державнозначимих галузей економіки.

Розглянемо модель розвитку вітчизняної ринкової соціально орієнтованої економіки, в якій ключовими учасниками є «держава», «наука», «бізнес», тобто державно-приватне партнерство (рис.2). Запропонована мо-

дель державно-приватного партнерства у розбудові і підтримці післявоєнної соціально орієнтованої ринкової економіки України ґрунтується на основі проаналізованого зарубіжного досвіду.

Наприклад, Ізраїль посідає дуже високе місце за якістю освіти та має високу щільність науковців і технічних спеціалістів. Так, на 10 000 працівників припадає 140 учених, техніків та інженерів, що є найбільшим показником у світі (для порівняння, у США 85 на 100 000). Близько 9% оборонного бюджету витрачається на оборонні науково-дослідні роботи. Мі-

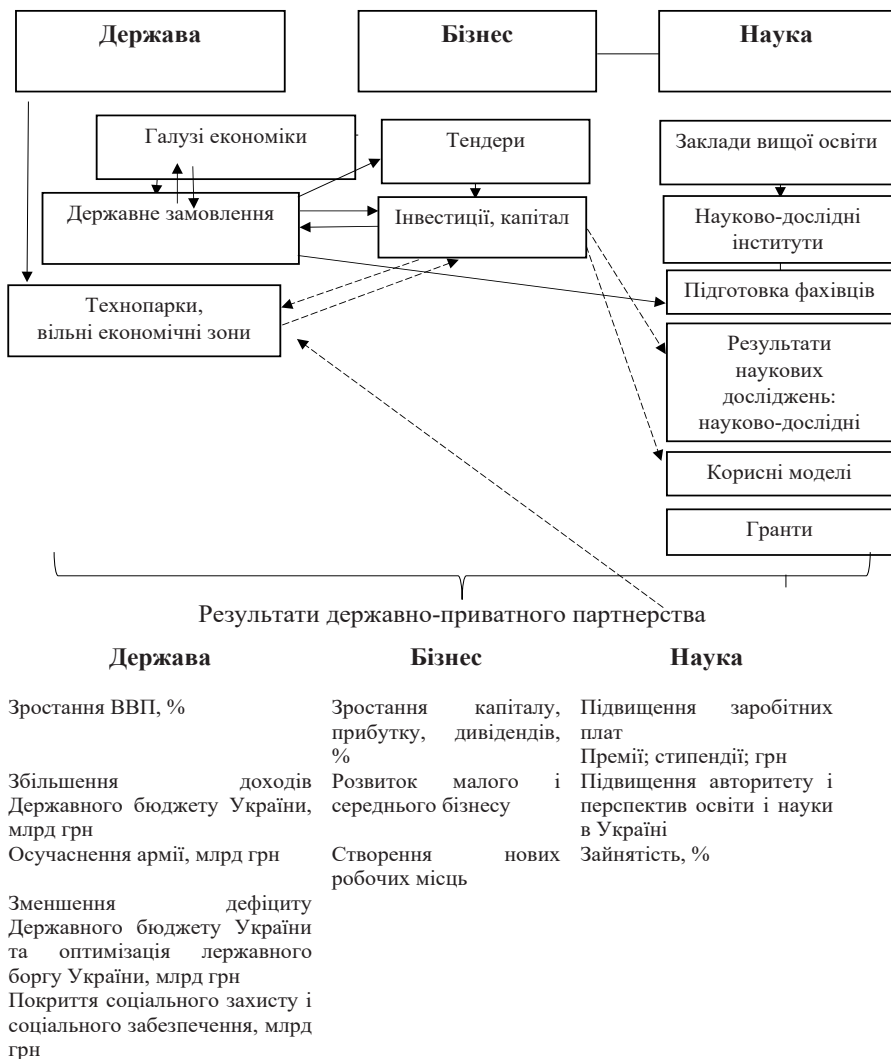


Рис. 2. Модель державно-приватно партнерства

Джерело: авторська розробка.



ноборони поєднує централізоване розміщення оборонних науково-дослідних підрозділів та координацію ОПК, армії, дослідницького співтовариства. Це дозволяє швидко розробляти та адаптувати нові технології, які можуть розширити можливості ЦАХАЛ (Армія оборони Ізраїлю) та збільшити експорт озброєння. Щоб удосконалювати армію, Ізраїлю довелося розвивати ІТ. Ізраїльський ІТ-сектор працює на армію [10].

Враховуючи зарубіжний досвід, у розробленій моделі державно-приватного партнерства щодо розбудови військової та післявоєнної соціально орієнтованої ринкової економіки запропоновано залучення науки і освіти, оскільки для цього є всі необхідні передумови, наявність технічних, будівельних, економічних ЗВО (заклад вищої освіти), науково-дослідних інститутів, Академії наук України.

За даними Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти України, станом на кінець 2021 р. у Реєстрі суб'єктів освітньої діяльності «Заклади вищої освіти» Єдиної державної електронної бази з питань освіти (ЄДЕ-БО) було наведено 996 закладів. З них 831 належить до категорії «Заклад вищої освіти», і 165 — до категорії «Наукові інститути (установи)». Перша категорія, своєю чергою, містить такі підгрупи: університети, академії, інститути – 450 закладів; коледжі, технікуми, училища – 493 заклади; відокремлені підрозділи – 140 закладів; інші наукові установи (організації) – 1 заклад [11, с. 10].

Кожен ЗВО в Україні має низку міжнародних договорів про співпрацю з іноземними партнерами та університетами, школами, що підтверджує актуальність залучення наукової еліти, студентства, молодих науковців до вирішення окресленої проблематики. Але це потребує проведення точкового, окремого дослідження.

Повернемося до досвіду Ізраїлю, який має найпотужнішу армію та сучасне військове оснащення. Ізраїльський уряд прагне залучати іноземних інвесторів до фінансування оборонної галузі, пропонуючи гранти, знижені податкові ставки та

звільнення від податків, дійсні протягом щонайменше 10 років [10].

Можна зробити висновки, коли держава внаслідок різних факторів має обмежені фінансові ресурси, потрібно визначитися, на яку перспективну галузь або сферу потрібно спрямувати фінансові ресурси, що в майбутньому дасть мультиплікуючий ефект. Наприклад, Китай, в ході свого становлення як одного з потужних економічних центрів світу досить довго заморожував соціальні програми, спрямовуючи свій ресурс в економічний розвиток (потенціал) країни. Така політика Китаю призвела до системного щорічного темпу зростання показників економічного потенціалу країни на рівні 12-15%.

На нашу думку, така політика, на думку суспільства, буде непопулярною, однак в ситуації війни та гострого дефіциту державних фінансів може стати дієвим інструментом виходу з кризи.

Маємо констатувати факт, щоб почати залучати бізнес до масштабного інвестування у ключові галузі вітчизняної економіки, як на рис.2, потрібне завершення війни і певна стабілізація економічної ситуації. Нині бізнес в Україні працює в умовах жорсткої економії ресурсів та мобілізації таких ресурсів для «виживання». Стосовно перспективи, на думку експертів, бізнес може долучитися до моделі державно-приватного партнерства і обрати ключові сфери інвестування в проекти з найбільш можливим рівнем прибутку і мінімальними ризиками, які бізнес прораховує самостійно.

Щодо інвестиційної місткості вітчизняної економіки України, то вона є масштабною. Відтак Уряд України спільно з Президентом України ініціюють державну інвестиційну платформу «Advantage Ukraine», виокремлюючи 10 ключових сфер з преференційними напрямками інвестування, серед яких: [12]:

1. Логістика та інфраструктура – від 30 проектів, інвестиційний потенціал 123 млрд дол.

2. Оборонно-промисловий комплекс – від 10 проектів, інвестиційний потенціал 43 млрд дол.

3. Енергетика від – 50 проєктів, інвестиційний потенціал 177 млрд дол.

4. Агропромисловий комплекс – від 300 проєктів, інвестиційний потенціал 34 млрд дол.

5. Фармацевтика – від 30 проєктів, інвестиційний потенціал 19 млрд дол. та ін.

Як бачимо, розроблена державна інвестиційна платформа «Advantage Ukraine» враховує передовий зарубіжний досвід державно-приватного партнерства. Яскравим прикладом такої співпраці є також досвід Турецької Республіки, зокрема у розбудові логістики та інфраструктури – турецьких аеропортів. У даному випадку, при «дозволі» і національній зацікавленості, інвестор спрямовує кошти у державний проєкт і контролює всі супроводжуючі процеси: фінансування, документальний порядок, дію законів, сплату податків. Мультиплікативний ефект від такого партнерства «держава-бізнес»: 1 долар до 1,5-2,5 дол. прибутку. Інтерес держави у цій моделі простий і зрозумілий:

1) створюються нові робочі місця;

2) розвивається малий та середній бізнес, що призводить до нарощування обслуговуючої сфери та зростання щорічного ВВП.

Як бачимо, модель, запропонована нами, має всі шанси бути втіленою на практиці в Україні. Ключове в цій моделі – дотримання принципів Конституції України, ефективний діалог держави і бізнесу, а також повага і авторитет науки і освіти в Україні.

**Висновок.** Враховуючи викладений матеріал, можемо зробити висновки, що

відбудова економіки України у післявоєнний час має базуватися на ефективному державному фінансуванні, імплементації зарубіжного досвіду державно-приватного партнерства із залученням новітніх технологій, ІТ-сфери, науки.

Проведене дослідження та вивчення зарубіжного досвіду таких країн, як: Ізраїль, Китай, Туреччина демонструє, що Україна як незалежна, унітарна, демократична держава має всі необхідні можливості для подальшого розвитку і підтримки соціально орієнтованої ринкової економіки, в якій активно фінансуватиметься наука, освіта, оборона і безпека, економічна діяльність тощо. Важливим кроком на цьому етапі є максимальне відкриття вітчизняного ринку та економіки для зарубіжних партнерів, а відтак – інвестицій. Оскільки мова йде вже не лише про національні інтереси, але й інтереси великих міжнародних гравців, які мають авторитет на міжнародній економічній, політичній арені. Фактор об'єднаного капіталу гарантує безпеку як економічну, так і військово-політичну.

Розуміння окресленої проблематики чітко прослідковується у свідомості вітчизняних політиків, економічних діячів, науковців. Створено ряд платформ для плідної європейської співпраці.

Актуальною залишається проблематика ринку боргових цінних паперів, під які фінансується дефіцитний бюджет України. Цей досвід потрібно вивчати з метою створення більш стабільних регуляторів фінансової безпеки України.

### Список використаної літератури

1. Конституція України № 254к/96-ВР від 28.06.1996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Ватаманюк-Зелінська У.З. Бендарчук ВВ., Млінцова А.О. Фінансування потреб оборонної сфери в Україні. *Інноваційна економіка*. 2020. № 7 (8). С. 22–27.
3. Кириленко О. Сучасні тенденції видатків на оборону з Державного бюджету України. *Світ фінансів*. 2019. № 3(60). С.179–188.
4. Чеберяко О., Смаль А. Вплив макроекономічних показників на фінансування потреб оборони держави. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: «Економіка»*. 2012. № 138. С. 45–49.
5. Сохаський О. Військові витрати в умовах зростання геополітичних ризиків та зміни характеру міжнародних конфліктів. *Світ фінансів*. 2020. 3(64). С. 98–113.



6. Сміт А. Багатство народів. Дослідження про причини добробуту націй ; пер. О. Васильєвої. Київ : Наш формат, 2018. 722 с.
7. Keynes, John Maynard (1936). *The General Theory of Employment, Interest and Money*. London: Macmillan (reprinted 2007).
8. Markwell, Donald (2006). *John Maynard Keynes and International Relations: Economic Paths to War and Peace*. Oxford: Oxford University Press.
9. Офіційний державний вебпортал «Open budget». URL: <https://openbudget.gov.ua>
10. Плахута В. «Загартовані війною. Як Ізраїль став військовою наддержавою». *Українське суспільно-політичне інтернет-ЗМІ «Українська правда»*. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2022/12/9/7379947/>. (дата звернення 13.12.2022 р.)
11. Річний звіт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти за 2021 рік. За заг. ред. С. Квіта. К. : Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, 2022. 232 с.
12. Офіційний веб-сайт Advantage Ukraine. URL: <https://advantageukraine.com/ua>. (дата звернення 15.12.2022 р.).

### References

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (1996) *The Law of Ukraine «Constitution of Ukraine»* available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>. (Accessed 30 November 2022)
2. Vatamaniuk-Zelins'ka U.Z. (2020). Bendarchuk VV., Mlintsova A.O. Finansuvannia potreb oboronnoi sfery v Ukraini [Financing of defense needs in Ukraine]. *Naukovo-vyrobnychij zhurnal «Innovatsijna ekonomika»*. [Innovative economy], no 7 (8), pp. 22-27.
3. Kyrylenko O. (2019). Suchasni tendentsii vydatkiv na oboronu z Derzhavnoho biudzhetu Ukrainy. [Modern trends in defense expenditures from the State Budget of Ukraine]. *Svit finansiv [The world of finance]*, no 3(60), pp. 179-188.
4. Cheberiako O., Smal' A. (2012). Vplyv makroekonomichnykh pokaznykiv na finansuvannia potreb oborony derzhavy. [The influence of macroeconomic indicators on the financing of the state's defense needs]. *Visnyk Kyivs'koho natsional'noho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Seriya: «Ekonomika»*. [Bulletin of Taras Shevchenko Kyiv National University. Series: «Economics»], no 138, pp. 45-49.
5. Sokhats'kyj O. (2020). Vijs'kovi vytraty v umovakh zrostantia heopolitychnykh ryzykiv ta zminy kharakteru mizhnarodnykh konfliktiv. [Military expenditures in conditions of growing geopolitical risks and changes in the nature of international conflicts]. *Svit finansiv [The world of finance]*, no 3(64), pp. 98-113.
6. Smit A. (2018). Bahatstvo narodiv. Doslidzhennia pro prychny dobrobutu natsij [The wealth of nations. A Study of the Causes of the Welfare of Nations]; per. O. Vasyl'ievoi. Kyiv: Nash format. P. 722
7. Keynes, John Maynard (1936). *The General Theory of Employment, Interest and Money*. London: Macmillan (reprinted 2007).
8. Markwell, Donald (2006). *John Maynard Keynes and International Relations: Economic Paths to War and Peace*. Oxford: Oxford University Press.
9. Ofitsijnyj derzhavnyj vebportal «Open budget». Available at: <https://openbudget.gov.ua>. (Accessed 30 November 2022).
10. Plahuta V. (2022) Hardened by war. How Israel became a military superpower. Ukrainian socio-political internet media. *Journal of Ukrainian Pravda*. Available at: <https://www.pravda.com.ua/articles/2022/12/9/7379947/>. (Accessed 13.12.2022).
11. Richnyj zvit Natsional'noho ahentstva iz zabezpechennia iakosti vyschoi osvity za 2021 rik. (2022). [Annual report of the National Agency for Quality Assurance of Higher Education] Za zah. red. S. Kvita. Kyiv : Natsional'ne ahentstvo iz zabezpechennia iakosti vyschoi osvity [National Agency for Quality Assurance of Higher Education]. 232 p.
12. Ofitsijnyj veb-sajt Advantage Ukraine. Elektronnyj resurs. URL: <https://advantageukraine.com/ua> (Accessed 15.12.2022).

## THE PARADIGM OF THE FINANCING OF STATE BUDGET EXPENDITURES OF UKRAINE IN THE CONDITIONS OF THE WAR AND POST-WAR SOCIAL-ORIENTED MARKET ECONOMY

*Inna M. Korsun*, Kyiv National University of Construction and Architecture (KNUBA), Kyiv (Ukraine).

E-mail: [iservatinskaya@gmail.com](mailto:iservatinskaya@gmail.com)

*Myroslava M. Zinchenko*, Kyiv National University of Construction and Architecture (KNUBA), Kyiv (Ukraine).

E-mail: [Zinchenko.mm@knuba.edu.ua](mailto:Zinchenko.mm@knuba.edu.ua)

*Sergiy V. Makhno*, Cherkasy State Technological University (Ukraine).

E-mail: [sergmakhno1996@gmail.com](mailto:sergmakhno1996@gmail.com)

*Dmytro Yu. Myronenko*, Cherkasy State Technological University (Ukraine).

E-mail: [anabioz15051997@gmail.com](mailto:anabioz15051997@gmail.com)

DOI: [10.32342/2074-5354-2023-2-59-7](https://doi.org/10.32342/2074-5354-2023-2-59-7)

**Keywords:** *budget, financing, defense, social protection, market economy, model, public-private partnership, business*

**JEL classification:** *H61, H56, M21*

The article highlights the problem of financing state budget expenditures in the conditions of the war and post-war market economy, which, for objective reasons, has a significant social burden. The study found that the new paradigm of public financing in the conditions of the war and post-war social-oriented market economy should solve three key tasks: to sufficient finance the defense sector of Ukraine, modernization of the army of Ukraine; to ensure the systematic growth of the main macroeconomic indicators, in particular, the inflow of new foreign investments and, as a result, and, as a result, guarantee an adequate and fair social security system for vulnerable segments of the population and certain social categories of citizens, including those participating in hostilities. The main macroeconomic indicators and indicators of the State Budget of Ukraine in 2018-2023 were studied, and the thesis of significant social pressure on the country's budget was confirmed.

The authours tracked changes in the structure of budget expenditures in 2018-2023 in various key sectors of the economy, in particular, a significant increase in expenditures from the State budget for the defense sector, which was caused by the war. In this regard, an attempt was made to analyse the best practices of foreign countries that faced the situation of limited budgetary funds, crisis tendencies in the economy, accumulation of social pressure and escalation of the military conflict. In particular, the experience of Israel, Turkey and China was analysed.

Based on the analysis of the experience of other countries, the authours proposed a model of public-private partnership in the development and support of the post-war socially oriented economy of Ukraine. The model identifies the key participants and the relationship between them on issues of interaction in filling the main budget items, financing key investment-intensive sectors of the economy.

The state investment platform «Advantage Ukraine» identifies the following investment-intensive sectors: logistics and infrastructure of 30 projects; defense-industrial complex from 10 projects; energy from 50 projects; agro-industrial complex from 300 projects; pharmaceuticals of 30 projects and others. Therefore, we can conclude that the state and the government are already moving in the outlined direction of public-private partnership, which actually makes the proposed model relevant.

As a result of applying the proposed model of public-private partnership, its economic effect was determined, which boils down to the systemic macroeconomic growth of Ukraine, the scaling of investment projects, the development of science in Ukraine, and the overcoming of socio-economic contradictions in the development of Ukraine.

*Одержано 16.05.2023.*